

บทที่ 4

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

4.1 บทสรุป

การจำกัดสิทธิในการได้มาซึ่งสัญชาติไทยโดยหลักดินแดน เป็นอำนาจรัฐในการกำหนดเงื่อนไขการได้มาสอดคล้องกับหลักกฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งถือว่าเป็นเขตอำนาจภายในของรัฐ อย่างไรก็ตามเมื่อบุคคลได้สัญชาติไทยมาโดยชอบแล้วรัฐต้องคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลดังกล่าวในฐานะบุคคลสัญชาติไทยด้วยความเสมอภาคไม่แบ่งแยกคนไทย เหมือนดังเช่นกรณีที่ยิว อิตาลี แอ่ง แยกชาวเยอรมันออกเป็นสองส่วนคือชาวเยอรมันสายเลือดเยอรมัน กับบุคคลเชื้อสายยิว การจำกัดสิทธิเสรีภาพเป็นเพียงข้อยกเว้นเพื่อประโยชน์สาธารณะเท่านั้นและต้องกระทำเท่าที่จำเป็นสอดคล้องกับหลักสัดส่วน โดยหลักแล้วรัฐไม่อาจถอนสิทธิเสรีภาพของบุคคลได้ เพราะกระทบสาระสำคัญของสิทธิและขัดต่อหน้าที่ของรัฐ การที่รัฐออกกฎหมายถอนสัญชาติไทยของบุคคลโดยผลการ จึงขัดต่อหลักคุ้มครองสิทธิเสรีภาพซึ่งเป็นหลักการสำคัญในรัฐธรรมนูญและหลักการระหว่างประเทศตลอดจนหลักการของกฎหมายว่าด้วยสัญชาติของอารยประเทศ ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 337 ข้อ 1 และพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535 มาตรา 11 วรรคหนึ่ง ในส่วนของการนำมาตรา 7 ทวิ วรรคหนึ่งและวรรคสอง ไปใช้บังคับย้อนหลังถอนสัญชาติไทยของบุคคล จึงขัดต่อรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้แม้เนื้อหาข้อ 2 ของประกาศของคณะปฏิวัติจะเป็นเพียงการเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์การได้สัญชาติไทยโดยหลักดินแดน โดยเพิ่มข้อจำกัดสิทธิการได้มาซึ่งสัญชาติโดยหลักดินแดนเข้าไปเท่านั้น ก็ไม่มีผลบังคับใช้ เพราะเนื้อหาดังกล่าวมีความสำคัญกระทบกระเทือนสิทธิเสรีภาพของประชาชนและสังคมโดยรวม การจำกัดสิทธิดังกล่าวจึงต้องทำโดยกฎหมายที่ออกโดยองค์กรซึ่งได้รับมอบอำนาจจากประชาชนคือสภาผู้แทนราษฎร

ในส่วนของมาตรา 7 ทวิ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2551 ซึ่งมีความบางส่วน สันนิษฐานว่าบุคคลมีการเข้าเมืองโดยไม่ได้รับอนุญาต ทั้งที่ไม่มีการกระทำคือการเข้าเมืองนั้น หากถูกนำไปใช้เพื่อดำเนินคดีอาญาในข้อหาดังกล่าว บุคคลนั้นสามารถยกข้อต่อสู้เกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติดังกล่าวได้ แต่หากไม่มีการนำไปใช้ในการดำเนินคดีอาญา โดยนำไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์ในการกำหนดหลักเกณฑ์การได้สัญชาติไทย

จากการศึกษาพบว่าควรรื้อใช้รัฐธรรมนูญการปกครองแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2515 ทบทวนความมีผลบังคับใช้ของประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 และใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2534 ทบทวนการมีผลบังคับใช้ของพระราชบัญญัติสัญชาติ(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 มาตรา 11 วรรคหนึ่ง เพราะเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกที่กฎหมายแต่ละฉบับต้องตกอยู่ภายใต้การตรวจสอบ และหากการตรวจสอบพบว่าขัดต่อหลักการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งรัฐธรรมนูญทุกฉบับมีหลักการดังกล่าวไม่แตกต่างกัน เพราะเป็นรัฐธรรมนูญในการปกครองระบอบเสรีประชาธิปไตยหรือรัฐธรรมนูญนิยม กฎหมายทั้งสองฉบับดังกล่าวก็ไม่มีผลบังคับใช้เป็นกฎหมาย ไม่มีกฎหมายให้นำไปตรวจสอบกับรัฐธรรมนูญฉบับอื่นอีก และเนื่องจากรัฐธรรมนูญการปกครองแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2515 ไม่บัญญัติให้เป็นอำนาจขององค์กรใดโดยเฉพาะ จึงเป็นอำนาจของศาลยุติธรรมตามหลักทั่วไปที่จะวินิจฉัยว่าสิ่งใดเป็นกฎหมาย และควรนำมาปรับใช้แก่คดีหรือไม่ สำหรับรัฐธรรมนูญการปกครองแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2534 บัญญัติให้เป็นอำนาจเฉพาะของตุลาการรัฐธรรมนูญ แต่ปัจจุบันไม่มีตุลาการรัฐธรรมนูญแล้ว หากมีคดีต้องวินิจฉัย จึงเป็นอำนาจของศาลยุติธรรมตามหลักทั่วไปดังกล่าวเช่นกัน ทั้งนี้ตามนัยคำพิพากษาศาลฎีกา(ประชุมใหญ่)ที่ 766/2505, คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 222/2506, 225/2506 และคำพิพากษาศาลฎีกา(ประชุมใหญ่)ที่ 913/2536

4.2 ข้อเสนอแนะ

- 1) ยกเลิกมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535
- 2) แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2551 โดยเพิ่มเติมการให้คืนสิทธิในการมีสัญชาติไทยแก่บุคคลที่ไม่ได้สัญชาติไทยเพราะได้รับผลกระทบจากพระราชบัญญัติสัญชาติ(ฉบับที่ 2)พ.ศ.2535 มาตรา 11 วรรคหนึ่งและบุตรหลานของบุคคลดังกล่าวด้วย และการให้สัญชาติบุคคลตามมาตรา 23 ต้องไม่มีเงื่อนไขใดๆทั้งสิ้น โดยให้มีผลตั้งแต่เกิด ส่วนสิทธิเสรีภาพต่างๆที่เสียไปเพราะการกระทำของรัฐ รัฐต้องรับผิดชอบและเยียวยาให้เกิดความเป็นธรรม เหมือนกับไม่เคยได้รับผลกระทบจากประกาศของคณะปฏิวัติและมาตรา 11 วรรคหนึ่งดังกล่าวมาก่อน
- 3) ยกเลิกมาตรา 7 ทวิ วรรคสาม ซึ่งระบุว่า “บุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรไทยแต่มีบิดาตามกฎหมายหรือบิดาที่ไม่ได้จดทะเบียนสมรสกับมารดาหรือมารดาผู้นั้นเป็นบุคคลเข้าเมืองมา

---

4) บัญญัติ การห้ามถอนสัญชาติไทยโดยพลการ รับรองไว้ในรัฐธรรมนูญ เพื่อยืนยันและป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนและสิทธิเสรีภาพของบุคคลขึ้นอีก

5) ยกเลิกพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 และพระราชบัญญัติสัญชาติ ฉบับที่ 2 ถึงที่ 4 ทุกฉบับ เพื่อรวมเป็นฉบับเดียว เพื่อความสะดวกแก่การใช้ โดยแก้ไขหลักการเดิมเกี่ยวกับการถอนสัญชาติไทยของบุคคลตามมาตรา 16 ถึง 19 ซึ่งเป็นการถอนสัญชาติไทยโดยอาศัยการกระทำของผู้ถูกถอนมาเป็นเหตุแห่งการพิจารณาถอนสัญชาติไทยให้เกิดความเสมอภาคโดยหลัก แล้วต้องใช้กับบุคคลสัญชาติไทยทุกคน ยกเว้นกรณีที่ได้สัญชาติไทยโดยมิชอบ เช่น ปกปิดข้อเท็จจริงหรือแสดงข้อความเท็จในกรณีของการสมรสและการแปลงสัญชาติ นอกจากนี้ต้องระบุเหตุในการถอนสัญชาติ ซึ่งเป็นการกระทำโดยสมัครใจของบุคคลซึ่งถูกถอนสัญชาติไทย อันเป็นพฤติการณ์ที่แสดงให้เห็นอย่างแจ่มชัดว่าไม่ประสงค์จะถือสัญชาติไทยอีกต่อไป เช่น เข้าไปทำหน้าที่ในกองทัพของประเทศอื่น และพักอาศัยอยู่ต่างประเทศเป็นปกติโดยไม่ได้ยื่นคำร้องขอถือสัญชาติไทยภายในเวลา 6 เดือน นับแต่อายุครบ 18 ปี เป็นต้น ทั้งนี้ไม่ระบุเหตุที่กว้างจนเกินไป เช่น กระทำการใดๆอันเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน เป็นต้น นอกจากนี้การจะถอนสัญชาติของบุคคลใดต้องคำนึงถึงสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลนั้นและผลเสียต่อรัฐอื่นซึ่งอาจจะต้องรับภาระดูแลด้วย กล่าวคืออย่างน้อยบุคคลนั้นต้องมีสิทธิพักอาศัยถาวรในประเทศอื่นอยู่ก่อนแล้วด้วย